

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฐ
สารบัญภาพภาคผนวก	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดการบริหารการศึกษา	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	17
แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ	39
แนวคิดภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษา	52
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	55

บริบทของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น	
เขต 5	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
งานวิจัยในประเทศ	64
งานวิจัยต่างประเทศ	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	75
ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของ	
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	76
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	76
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	77
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	78
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร	
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น	
เขต 5	83
1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	83
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	84
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	84
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	84
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	86

หัวเรื่อง	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5	86
ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5	104
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย	113
อภิปรายผล	116
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนก ตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน	129
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	145
ภาคผนวก ค คุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	156
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	166
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการวิจัย	180
ประวัติผู้วิจัย	186

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2556) 63
2	จำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2556) 64
3	ความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน 87
4	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและรายด้าน 88
5	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านมิติมุ่งงานหรือกิจสัมพันธ์ จำแนกเป็นรายข้อ 89
6	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านมิติมุ่งสัมพันธ์ภาพ หรือมิตรสัมพันธ์ จำแนกเป็นรายข้อ 91
7	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านมิติมุ่งประสิทธิผลจำแนกเป็นรายข้อ 93

8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง	95
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	97
10	การเปรียบเทียบระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 จำแนกตามตำแหน่งที่แตกต่างกัน ...	99
11	การเปรียบเทียบระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ที่แตกต่างกัน	100
12	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 ด้านมิติมุ่งงานหรือกิจสัมพันธ์	101
13	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 ด้านมิติมุ่งสัมพันธ์ภาพ หรือมิตรสัมพันธ์	102
14	ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 5 ด้านมิติมุ่งประสิทธิผล	103

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2 แบบจำลองของภาวะผู้นำ	53

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

- 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรรณนะของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 5 ด้านมิติมุ่งงานหรือกิจสัมพันธ์ จำแนกตามตำแหน่ง 130
- 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรรณนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ด้านมิติมุ่งสัมพันธ์ภาพ หรือมิตรสัมพันธ์ จำแนกตามตำแหน่ง 132
- 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรรณนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ด้านมิติมุ่งประสิทธิผล จำแนกตามตำแหน่ง 134
- 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรรณนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ด้านมิติมุ่งงานหรือกิจสัมพันธ์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ... 136
- 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรรณนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ด้านมิติมุ่งสัมพันธ์ภาพ หรือมิตรสัมพันธ์ จำแนกตามประสบการณ์ในการ
ทำงาน 139
- 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพการปฏิบัติด้านภาวะผู้นำ
ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรรณนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ด้านมิติมุ่งประสิทธิผล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 142

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

7	ค่าการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ...	157
8	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	162

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
1 สัมภาษณ์นายสุรพงษ์ ชันขวา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านโนนสำราญการศึกษา การศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา วันที่ 17 มกราคม 2557.....	181
2 สัมภาษณ์นายสศ ปานเพชร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน หนองโพนนาหม้อ การศึกษา ศษ.บ. การบริหารการศึกษา วันที่ 17 มกราคม 2557.....	181
3 สัมภาษณ์นายสำรอง คำมี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไคร่นุ่น การศึกษา ศษ.ม. การบริหารการศึกษา วันที่ 17 มกราคม 2557	182
4 สัมภาษณ์นายชวลิตร หาญเชิงชัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านกุดขอนแก่น การศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา วันที่ 17 มกราคม 2557	182
5 สัมภาษณ์นายสุรพันธ์ ชัยสิทธิ์ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเลิงแสง การศึกษา กศ.บ. ประวัติศาสตร์ วันที่ 17 มกราคม 2557	183
6 สัมภาษณ์นางสาวสุมณฑา พงศ์จินดารักษ์มี ตำแหน่ง ครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้านนาหว้า การศึกษา ศษ.ม. การบริหารการศึกษา วันที่ 17 มกราคม 2557	183
7 สัมภาษณ์นายเอกสิทธิ์ เพ็ญสาร ตำแหน่ง ครู ค.ศ.3 โรงเรียนบ้านคำใหญ่ การศึกษา พ.ม. วันที่ 20 มกราคม 2557	184
8 สัมภาษณ์นายสมชัย จำปาวงษ์ ตำแหน่ง ครู ค.ศ.1 โรงเรียนห้วยชันวิทยา การศึกษา วท.บ. วิทยาศาสตร์การศึกษา วันที่ 20 มกราคม 2557	184
9 สัมภาษณ์นางสาวณัฐพร เหลาดัน ตำแหน่งครู ค.ศ.1 โรงเรียน โนนสมบูรณ์ประชาสรรค์ การศึกษา ศษ.ม. การบริหารการศึกษา วันที่ 20 มกราคม 2557	185
10 สัมภาษณ์นางสาวฤทัยรัตน์ โสมีว ตำแหน่งครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้าน โนนกระเตา การศึกษา ค.บ. ภาษาอังกฤษ วันที่ 20 มกราคม 2557	185